

**BOZOR MUNOSABATLARI SHAROITIDA BOSHLANG'ICH TA'LIM MENEJMENTIDA
INNOVATSION TA'LIM**

Toshpulatova Gulchiroy Rustamovna

Qo'qon temir yo'l texnikumi

Annotatsiya. Ushbu maqola bozor iqtisodiyoti sharoitida boshlang'ich ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarni joriy etish masalalariga bag'ishlangan. Unda innovatsion ta'lim texnologiyalari, ularning boshlang'ich ta'limni rivojlantirishdagi o'rni, menejment jarayonlariga ta'siri, raqamli platformalar va kreativ yondashuvlarni qo'llashning ahamiyati keng tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar. Innovatsion menejment, boshlang'ich ta'lim, bozor munosabatlari, raqamli texnologiyalar, ta'lim sifati, kreativ yondashuv, interaktiv usullar.

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida ta'lim tizimi inson kapitalini rivojlantirishning strategik elementi sifatida qaraladi. Ta'limda menejment — boshqaruvni ilmiy asoslangan tarzda amalga oshirish, ta'lim sifatini oshirish va resurslardan oqilona foydalanishni tashkil etish jarayonidir. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim menejmenti ijtimoiy rivojlanishning asosini tashkil qiladi, chunki bu bosqichda o'quvchilarda bilim olishga bo'lgan asosiy qiziqish, ko'nikmalar va malakalar shakllanadi.

Bozor munosabatlari sharoitida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish zaruratga aylangan. Bu jarayon boshqaruvning har bir bosqichida tub o'zgarishlarni talab qiladi. Boshlang'ich ta'limda menejment jarayonlariga innovatsion yondashuvlar qo'llanishi natijasida ta'lim sifatini oshirish, iqtisodiy jihatdan barqaror modelni shakllantirish va o'quvchilarning bilim darajasini xalqaro talablar darajasiga ko'tarish imkoniyati yaratiladi.

Bozor munosabatlarining ta'lim sohasiga ta'siri keng qamrovli. Bu jarayon quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

1. Raqobat muhiti: Ta'lim muassasalari o'rtasida sog'lom raqobat muhitini shakllantirish, ularning xizmatlarini yaxshilashga undaydi.

2. Innovatsiyalarni rag'batlantirish: Ta'lim jarayonida yangi texnologiyalar, metodikalar va o'quv dasturlarini joriy etish uchun imkoniyat yaratiladi.

3. Talab va taklifni uyg'unlashtirish: Ta'lim xizmatlari bozorida iste'molchilar (o'quvchilar va ota-onalar) ehtiyojlariga mos xizmatlarni yaratish talab etiladi.

Boshlang'ich ta'limda ushbu omillarni hisobga olgan holda, menejment jarayonlarini takomillashtirish zarur. Bu orqali nafaqat ta'lim jarayonining sifati oshadi, balki o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va kelajakdagi kasbiy tayyorgarligini ta'minlashga erishiladi.

Boshlang'ich ta'lim menejmentida innovatsion texnologiyalardan foydalanish jarayonlari bir nechta asosiy yo'nalishlarni qamrab oladi.

1. Raqamli platformalarning joriy etilishi

Raqamli texnologiyalar boshlang'ich ta'lim jarayonida keng ko'lamli imkoniyatlar yaratmoqda. Masalan:

Elektron kundalik: O'quvchilarning o'zlashtirish darajasini onlayn kuzatish imkoniyatini beradi.

Masofaviy ta'lim tizimlari: Pandemiya sharoitida onlayn platformalar orqali ta'limni davom ettirishga xizmat qildi.

Ta'lim monitoring tizimlari: Menejmentning operativ qaror qabul qilish jarayonlarini soddalashtiradi.

2. Interaktiv usullardan foydalanish

Interaktiv texnologiyalar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Masalan, virtual va qo'shimcha haqiqat (VR/AR) vositalari orqali matematika, geografiya yoki tabiiy fanlar bo'yicha darslarni vizual tarzda o'tkazish o'quvchilarning ko'nikmalarini tezroq rivojlantiradi.

3. Differensial yondashuv

Boshlang'ich ta'limda har bir o'quvchining individual ehtiyojlarini inobatga olish orqali ta'lim samaradorligini oshirish muhim. Differensial yondashuv orqali iste'dodli o'quvchilarni rivojlantirish va qo'shimcha e'tibor talab qiluvchi bolalar bilan ishlash tizimi takomillashtiriladi.

4. Kreativ menejment yondashuvi

Kreativ yondashuv ta'lim menejmentida o'qituvchilarning innovatsion g'oyalarini qo'llab-quvvatlash va yangiliklarni tatbiq etishga imkoniyat yaratadi. Bu jarayon boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

Innovatsion menejment texnologiyalari quyidagi ijobiy natijalarga olib keladi:

Resurslardan samarali foydalanish: Elektron tizimlar qog'oz hujjatlarni qisqartirish orqali mablag' tejallishini ta'minlaydi.

O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish: Innovatsion vositalar darslarni qiziqarli qilish orqali bolalarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Ta'lim sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish: Boshlang'ich ta'limda zamonaviy metodlar va texnologiyalardan foydalanish global talablar bilan uyg'unlikni ta'minlaydi.

Innovatsion yondashuvlar muvaffaqiyatli qo'llangan bir nechta loyihalarni keltirish mumkin:

1. Finlyandiya ta'lim tizimi: Boshlang'ich maktablarda o'quvchilarning qiziqishlariga asoslangan individual ta'lim dasturlari qo'llaniladi.

2. Estoniya raqamli maktablari: Ta'lim jarayonida to'liq elektron tizimlar joriy qilingan. Bu boshlang'ich ta'limda samaradorlikni oshirishga katta hissa qo'shgan.

Bozor munosabatlari sharoitida boshlang'ich ta'lim menejmenti rivojlanishining asosiy yo'nalishlaridan biri innovatsion texnologiyalar va yondashuvlarni keng joriy etishdir. Boshlang'ich ta'limda menejment tizimlarini takomillashtirish o'quv jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlash imkonini beradi.

Boshlang'ich ta'lim – jamiyatning kelajakdagi muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun poydevor hisoblanadi. Shuning uchun bu sohada innovatsiyalarni tatbiq etish nafaqat ta'limning samaradorligini oshiradi, balki yosh avlodni raqobatbardosh bilim va ko'nikmalarga ega qilib tayyorlashga xizmat qiladi. Innovatsion yondashuvlar, masalan, raqamli texnologiyalarni qo'llash, ta'lim sifati monitoringini kuchaytirish va kreativ menejmentni rivojlantirish orqali boshlang'ich ta'limni xalqaro darajaga ko'tarish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. A.A. Sodiqov. Ta'lim menejmenti: nazariya va amaliyot. Toshkent, 2020.
2. M.V. Ardashkin, E.A. Borisova. Innovatsion ta'lim texnologiyalari. Moskva, 2018.
3. Maxkamova D.A. Methodical provision of vocational guidance of students in secondary schools // Galaxy . №8. 2022. 434-440 b. (13.00.00. № 30) Impact Factor (SJIF 2022:7.718)
4. Maxkamova D.A. Methodological provision of directing students to profession in high schools // Semiconductor Optoelectronics, vol.42, No. 02(2023). -P. 1308-1313. <https://internationaljournals.co.in/index.php/giirj/article/view/4780>
5. Maxkamova D.A. Technology of pedagogical-psychological and social aspects of student's professional orientation // ISSN 1308-5581, International Journal of Early Childhood Special Education. Vol 14, Issue 08 2022. -P. 707-711. https://www.int-jecse.net/article/TECHNOLOGY+OF+PEDAGOGICAL-PSYCHOLOGICAL+AND+SOCIAL+ASPECTS+OF+STUDENT%25E2%2580%2599S+PROFESSION+AL+ORIENTATION_1446/?download=true&format=pdf

6. Maxkamova D.A. The essence of vocational guidance of secondary school students and the integration of didactic resources in the classroom (on the case of teaching the subject of technology) // ISSN 2581-4230, Modern didactic career guidance resources. Vol 8, Issue 11, of JournalNX – A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal, Nov 2022. -P. 232-234.

7. Махкамова Д.А. Ўқувчиларни касбга йўналтиришда қўйиладиган интегратив методлар // Таълим ва инноватсион тадқиқотлар., 2023. - №12. - Б.218-222. (SJIF) 3.805 (2021)

8. Махкамова Д.А. Ўқувчиларни касбга йўналтиришнинг мақсади, вазифалари ва амалий механизmlари // Касб-хунар таълими., 2023. - №8. - Б.37-42. (SJIF) 0109

9. Махкамова Д.А. Individual maslahat" didaktik resurslarining o'quvchilarni kasbga yo'naltirish tizimiga tadbiiq etish // Mug'allim ham yzliksiz bilimlendirio', 2023. - №4. - Б.76-81. (SJIF) 01-044

10. Махкамова Д.А. Methodical provision of vocational guidance of students in secondary schools // Galaxy . №8. 2022. 434-440 b. (13.00.00. № 30) Impact Factor (SJIF 2022:7.718)

11. Rakhmankulova, N. K. (2022). METHODS OF TEACHING MATHEMATICS IN EDUCATION. In ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ (pp. 15-17).

12. Рахмонкулова, Н. К. Важность решения математических задач в начальных классах. Международный журнал инновационных исследований в области науки, техники и технологий.

13. Махкамова Д.А. Umumta'lim maktablarida o'quvchilarni kasbga yo'naltirishning metodik ta'minoti // Maktab ta'limi muammolar, izlanishlar, yechimlar №1. 2024.,- Б.146-153. (ISSN) 3060-4788